

kjennetegnet av både stor oppfinnsomhet og fantasifulle løsninger:

Ømmenes hus

sen fra slutten av 1920-tallet. Hang til sosiale eksperimenter og behov for kunstnerisk frihet gjorde at bevegelsen falt i unåde. Kotjar ble fengslet og avhørt i 1937, i etterretningstjenesten NKVDs hovedkvarter i Jerevan – en bygning han selv hadde tegnet få år tidligere. Deretter ble han sendt i eksil i Sibir og kunne vende tilbake til Armenia først i 1954.

– I de etterlatte papirene deres blir det klart at Kotjar, sammen med kolleger som Mikael Masmanjan og Karo Alabjan, var radikale bolsjevikere. De arbeidet aktivt sammen med andre deler av intelligentsiaen – diktere, forfattere, malere – om å gjennomføre prosjektene sine og endre samfunnet, sier Arevsjatyan.

Vekker ny interesse

Arevsjatyan har de siste årene merket en stigende interesse for moderne sovjetisk arkitektur. Det finnes bygninger preget av denne stilarten i hele det tidligere Sovjet, selv om store forskjeller i byggestil og utsmykking vitner om det store kulturelle og etniske mangfoldet.

Fotobøkene «Socialist Modernism» av Roman Bezjak og «Cosmic Communist Constructions Photographed» av Frederic Chaubin, som begge

kom ut i 2011, er med på å bekrefte tendensen. Dessuten har forskere fra Wien satt i gang omfattende prosjekt på området, noe som munnet ut i boka «Soviet Modernism 1955–1991» og en utstilling.

Det er vesteuropeere som har stått bak disse prosjektene, men ifølge Arevsjatyan begynner folk fra de tidligere sovjetrepublikkene også å gjenoppdage kvalitetene i denne arkitekturen.

– På 90-tallet var det veldig ensidige antisovjetiske følelser. Nå vurderer mange det sosialistiske modernistiske prosjektet på nytt. De revurderer den sovjetiske erfaringen. Bakgrunnen er en klar fornemmelse for hva samfunnet fikk og hva det tapte ved overgangen til en ny type sosial struktur.

Hva som gikk tapt

Han peker på at mange armener fortsatt husker den sovjetiske perioden godt. Etter hvert går det opp for dem hva det egentlig betyr når samfunnet mister bærende prinsipper om likhet og rettferdighet. Innen arkitekturen innebar det at man bygget for fellesskapet. Det ble bygget med offentlig støtte. Prosjektene hadde en tydelig sosial funksjon. Målet var at alle skulle ha adgang til bibliotek, teater, konsertlokale, skole og syke-

hus. Slik er det ikke i dag.

– Alle visjoner om en sosial tilnærming til arkitektur har forsvunnet. I stedet oppfører nye eliter det som er lønnsomt. Bygningene tjener de snevre interessene til rikfolk og store selskaper, sier Arevsjatyan.

Den nye arkitekturen kan man ta i øyesyn langs Jerevans sentrale shoppinggate, den nordre avenyen. Her finner man de redselsfulle byg-

ningene som skjøt opp i årene mellom 2002 og 2007, etter at de gamle husene hadde blitt jevnet med jorden. Den lille minoriteten av armener med penger bruker dem på penthouseleiligheter, villaer og merkevarebutikker.

Da bystyret i begynnelsen av 2010 ville rive utendørskinoen Kino Moskva, ble det for mye for innbyggerne i Jerevan. De dannet en protestbevegelse som har klart å stanse

planene om å rive ned historiske og fredede konstruksjonen. Den var oppført i årene 1964–66 og er et spesielt godt eksempel på sovjetisk modernisme.

– Protestene er eksempel på at bevaringen av den seinmoderne arkitekturarven og forsvaret av det offentlige rom er tett forbundet, sier Arevsjatyan.

kultur@klassekampen.no

FOREDRAG

INGRI FIKSDAL OM:

METODE

Tirsdag 8/12 kl. 19.30

Velkommen!

Vårens foredrag lanseres i januar - følg med på våre nettsider.

Dramatikkens hus
dramatikkenshus.no

TØYENBEKKEN 34, OSLO